VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO LAUSUNTO

Juhani Toukola

21.11.2017 599/331/17

Eduskunnan lakivaliokunta

Viite: lausuntopyyntönne 16.11.2017

LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE ELÄKELÄISISTÄ JA ALAIKÄISISTÄ ULOSOTON ASIAKKAINA

Lakivaliokunta on pyytänyt tilastotietoja eläkeläisistä ja alaikäisistä ulosoton asiakkaina. Tilastotietoja pyydettiin ulosottovelallisten määristä ja siitä, minkä ikäisiä alaikäiset ovat, kuinka suuria näiden asiakkaiden ulosottovelat ovat ja mihin ne perustuvat, asiakkuuden kestosta ja mitä mahdollisia erityispiirteitä näihin velallisiin liittyy.

Valtakunnanvoudinvirasto lähettää ohessa nyt saatavilla olleet tilastotiedot. Ne ovat poikkileikkaus vuoden 2017 alusta. Pyydettynä lausuntonaan Valtakunnanvoudinvirasto esittää lisäksi seuraavaa.

Eläkeläisiä voidaan ulosoton oman tilastoinnin perusteella arvioida vain iän perusteella. Näin laskettuna 65 vuotta täyttäneitä on ulosoton velallisasiakkaista noin 12 prosenttia. Eläkeläisten osalta hieman parempi arvio saadaan Tilastokeskuksen tietokannan kautta. Kun edellä esitetyllä tavalla laskettuna eläkeläisiä ulosotossa on noin 29.000, saadaan Tilastokeskuksen tilastojen mukaan luvuksi 35.000 eli noin 14-15 prosenttia velallisista, mikä lienee oikea ottaen huomioon myös 65 vuotta nuoremmat eläkkeelle siirtyneet.

Eläkeläisistä ei saada tilastoista tyypillisimpiä syitä ulosoton asiakkuuteen. Eläkeläisten ikäluokan (1953 ja aiemmin syntyneet) velat ovat kuitenkin muita velallisikäluokkia suuremmat, mutta toisaalta heillä on velallista kohden vähemmän ulosottoasioita kuin muulla aikuisväestöllä. Tämä saattaa viitata vielä joihinkin 90-luvun lama-ajasta johtuviin talousvaikeuksiin. Tällöin velat olisivat lähinnä yksityisoikeudellisia saatavia. Ulosottoasiakkuuden kestosta ei saada eläkeläisten osalta tilastotietoa. Ulosottovelkojen suhteellinen suuruus ja eläketulon keskimääräinen pienuus voisivat viitata siihen, että asiakkuuden kesto saattaisi olla keskimääräistä pitempi. Velallisia, joilla on ollut asioita vireillä ulosotossa yhtäjaksoisesti yli kahden vuoden ajan, on kuitenkin kaikista velallisista vain 3-4 prosenttia.

Alaikäisiä velallisia ulosotossa on n. 0,6 prosenttia kaikista velallisista. Alaikäisten määrä velallisina on viime vuosina huomattavasti laskenut. Tämä johtuu siitä, että aikaisemmin oli tavanomaista, että alaikäisten maksamatta jääneet maksut, kuten sairaalamaksut tai vakuutusmaksut, maksuunpantiin alaikäiselle itselleen. Nykyään maksuunpanot kohdistetaan enimmäkseen alaikäisten huoltajiin. Velat ovat yleensä pieniä ja niitten käsittelyaika lyhyt. Yleisimmät alaikäisten velkatyypit käyvät ilmi tilastoliitteestä.

Käyntiosoite Kauppiaskatu 1 20100 TURKU
Postiosoite PL 330 20101 TURKU
Puhelin 029 566 5150
Telekopio 028 566 5159
Sähköpostiosoite vvv@oikeus.fi

Erityispiirteistä todettakoon, että alaikäisten osalta ulosottoviranomaisilla on tiettyjä velvollisuuksia, jotka heidän asioitaan käsiteltäessä tulee huomioida. Näistä on säädetty ulosottokaaren 3 luvun 113 §:ssä sekä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:ssä.

UK 3:113 §. Alaikäistä koskeva ilmoitus

Jos ulosottoperusteena on riita-asiassa annettu tuomio ja velallisena on alle 18-vuotias henkilö, ulosottomiehen tulee salassapitosäännösten estämättä tehdä asian vireilletulosta ilmoitus velallisen kotikunnan holhousviranomaiselle mahdollisia holhoustoimesta annetun lain 91 §:ssä tarkoitettuja toimia varten. Ilmoitusta ei tehdä vahingonkorvaussaatavista. Täytäntöönpano on keskeytyneenä tarpeellisen ajan.
Alle 15-vuotiaasta velallisesta ei anneta 1 luvun 31 §:ssä tarkoitettua todistusta eikä luottotietoiminnan harjoittajalle 32 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

VeroTpL 7 §. Ilmoitus holhousviranomaiselle.

Jos velallinen on alle 18-vuotias ja hakemus koskee veroa tai muuta siihen rinnastettavaa julkista saatavaa, ulosottomiehen tulee tehdä holhousviranomaiselle ilmoitus noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren 3 luvun 113 §:ssä säädetään.
Asioista, joissa ilmoitus tehdään, säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

VeroTpA 4 §. Ilmoitus holhousviranomaiselle.

Ulosottomiehen on tehtävä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, kun ulosottohakemus koskee veroa tai sellaista veroon rinnastettavaa julkista saatavaa, jonka maksuunpano perustuu omistukseen tai omaisuuden hallintaan.

Käytettävissä oleva tilastotieto on liitteenä.